

8.8.2011 YTY/ Leena Karessuo

Kommentteja Jyrki Kataisen hallituksen ohjelmasta

ELINKEINO, TYÖLLISYYS- JA INNOVAATIOPOLITIIKKA

Liikennepolitiikka

Hallitus lupaa valmistella liikennepoliittisen selonteon, jolla linjataan yli vaalikauden ulottuvat strategiset tavoitteet tulevien hankekokonaisuuksien pohjaksi ja valtakunnan keskeisten liikenneverkkojen kehittämiseksi.

Liikennepoliittinen selonteko on tärkeä strateginen päätös. Sen valmistelun tulisi olla riittävän avointa ja vuorovaikutteista niin, että myös kuntien ja alueiden näkökulma saadaan mukaan valmisteluun. Valtakunnan keskeisten liikenneverkkojen lisäksi tarkasteluun tulee ottaa myös palvelutason turvaaminen alemman tasoisella liikenneverkolla. On myönteistä, että tämäkin tavoite on mainittu ohjelmassa, mutta ohjelmassa ei ole mainittu yksityistielain uudistamista tai muita konkreettisia toimia.

Liikenneinvestointien erilaisten budjetointi- ja rahoitusmallien selvittäminen on perusteltua. Ohjelman mukaan osakkeista mahdollisesti saatavista myyntituloista yli 400 milj. euroa vuodessa ylittävästä osasta voidaan käyttää enintään 150 milj. euroa kertaluonteisiin, kestävästä kasvua tukeviin infra- ja osaamisinvestointeihin. Tämä saattaa tarjota pienen mahdollisuuden lisärahoitukseen.

Hallitus lupaa turvata perusväylänpidon nykytason, mikä on tärkeää. Kustannusten noustessa tälläkin rahoitustasolla on haasteellista ylläpitää riittävää verkoston palvelutasoa. Tämä koskee erityisesti tieverkostoa, koska sinänsä perustellusti ohjelmassa painotetaan perusradanpitoa. On pidettävä huolta siitä, ettei kustannuksia vyörytetä kuntien maksettavaksi.

Väylähankkeista tehdyt leikkaukset ovat kokonaisuuteen nähden vähäisiä (-20 milj euroa vuosina 2014 ja 2015). Myönteistä kuntien näkökulmasta on mm. lupaus parantaa joukkoliikenteen palvelutasoa, lisätä suurten kaupunkien joukkoliikennetukea tinkimättä joukkoliikenteen ostoista ja kehittää lippujärjestelmiä sekä kehittää kaupunkiseutujen lähiraideliikennettä. Kuntaliiton vaatimuksena on, että joukkoliikenteen rahoituksessa valtion tulee huolehtia vähintään puolesta kustannuksista.

Polttoaineiden veronkorotus nostaa joukkoliikenteen kustannuksia ja lipunhintoja, jos se koskee myös busseja. Olisi hyvä, jos valmistelussa voitaisiin päätyä siihen, että linja-autoliikenteen polttoaineveroa ei perittäisi lainkaan tai se palautettaisiin, kuten muinoin tehtiin. Näin saataisiin kustannushelpotuksia koko maan bussiliikenteeseen.

Jos menojen uudelleen kohdentaminen tarkoittaa sitä, että liikennebudjetin sisällä siirretään jostakin rahaa raideliikenteelle, ei se tuo lisärahaa koko liikennejärjestelmän ylläpitoon tai kehittämiseen.

Väylähankkeiden menosäästö siirtää isojen hankkeiden etenemistä ja valmistumista, mikä voi joissakin tapauksissa tuoda ongelmia, jos ne ovat kiinteässä yhteydessä kuntien maankäytön ratkaisuihin.

liikenneinsinööri Silja Siltala 050-3799728

YMPÄRISTÖPOLITIIKKA

Itämeri ja vesiensuojelu, luonnon monimuotoisuus, ympäristönsuojelu ja lupakäytännöt, materiaalitehokkuus ja luonnonvarojen kestävä käyttö ovat perusteltuja linjauksia uuden hallituksen ympäristöpolitiikan pohjaksi. Linjaukset ovat yleisluonteisia ja koskevat monelta osin kiinteästi kuntia viranomaisina tai muina toimijoina, joten kuntasektorin vahva osallistuminen jatkovalmisteluun on välttämätöntä.

Metso-ohjelman osalta kuntia on kohdeltava metsänomistajina samanarvoisesti muiden omistajatahojen kanssa. Myös kunnilla tulee olla oikeus korvauksiin niiden suojellessa metsiään.

ympäristöpäällikkö Maija Hakanen 050-5704368

Energiatehokas rakentaminen ja maankäyttö

Hallitusohjelman painotukset ovat pääosin kannatettavia. Eräiltä osin linjaukset ovat niin yleispiirteisiä, että niiden vaikutusten arviointi on hankalaa. Tiivis yhteistyö kuntasektorin kanssa tavoitteita konkretisoitaessa on välttämätöntä.

Mikäli kansallisesti määritellään erityisesti julkisille rakennuksille ja asunnoille todellisia päästövähennystavoitteita, kuten hallitusohjelmassa linjataan, kysymyksen tulee olla vain yleisluonteisesta suosituksesta. Palvelutoiminnan kilpailuneutraliteetinkin takia kuntien rakennuksia on kohdeltava samoin perustein kuin yksityisten omistajien rakennuksia. Lisäkustannuksia ei myöskään pidä vyöryttää kuntien ar-asuntokannalle ja näin lisätä asumiskustannuksia tuetussa vuokra-asumisessa.

Rakennusvalvonnan osalta tavoitellaan uudistusta, jolla rakennusvalvontojen yksikkömäärä pienenee ja koko kasvaa nykyistä suuremmiksi alueellisiksi yksiköiksi. Rakennusvalvonnan uudistusta ei pidä erottaa laajemmasta kuntarakenteen ja kuntien palvelurakenteen muutoksesta, jota ohjelmassa on linjattu kohdassa kuntapolitiikka ja hallinnon kehittäminen. Kannustaminen vapaaehtoiseen yhteistyöhön osaamisen tehostamiseksi on perusteltua, mutta missään tapauksessa rakennusvalvontaa ei tule pakottaa yhteistyöhön. Tämä merkitsisi kuntien palvelurakenteen perusteetonta hajottamista, mikä on vastoin hallitusohjelman kunta- ja palvelurakennetta koskevia tavoitteita. Aiesopimusten jatkaminen on perusteltua kaupunkiseutujen yhteistyön tukemiseksi. Hallitus aikoo lisätä sopimusten sitovuutta. Sen tulee tarkoittaa myös valtion entistä parempaa sitoutumista sopimuksiin.

yliarkkitehti Ritva Laine 050-5215749
arkkitehti Markku Axelsson 050-5641768

Asuntopolitiikka

Hallitus lupaa laatia asuntopoliittisen toimenpideohjelman. Valtion asuntorahasto säilytetään budjetin ulkopuolisena rahastona. Korkotuen ehtoja parannetaan puolittamalla omavastuukorko vuoteen 2014 saakka. Asumistuen saajia ei ohjata jatkossakaan pelkästään ARA-asuntoihin. Nämä ovat kaikki myös Kuntaliiton hallitusohjelmalle asettamia tavoitteita.

Kunnat ovat keskeinen asuntopoliittinen toimijataho. Tästä syystä kuntapuolen edustuksen olisi oltava mukana hallituksen asuntopoliittisen toimenpideohjelman laadinnassa.

Myönteisiä kohtia ohjelmassa ovat myös mm. lupaus laatia ikääntyneiden asumisen kehittämisohjelma ja edistää hissirakentamista. Tämän kanssa ristiriidassa on hissien korjausavustusten puolittaminen (-15 milj.).

Tärkeä maininta kuntien kannalta on myös se, että valtion tarpeista vapautuvat maat luvataan ohjata asuntotuotannon käyttöön kohtuullisin hinnoin.

erityisasiantuntija Eero Hiltunen 050-60023

ILMASTO- JA ENERGIAPOLITIikka

Hallitus lupaa laatia pitkän aikavälin ilmasto- ja energiapoliittisen EU-strategian. Koska kunnat julkisen sektorin merkittävänä toimijana ovat monien EU:n ilmastopoliittisten toimien kohteena, on välttämätöntä, että kuntasektori on edustettuna strategiatyössä.

Myös kansallisen ilmasto- ja energiastrategian päivittämisessä sekä suunnitellussa monitieteellisessä ja riippumattomassa ilmastopaneelissa kuntatietämyksen on oltava mukana. Hallituksen ohjelmassaan asettamia ilmastotavoitteita ei voida saavuttaa ilman kuntasektorin vahvaa panosta.

Saatujen kokemusten ja selvitysten perusteella hallitus tekee esityksen ja erillisen päätöksen ilmastolaisista. Myös tässä työssä kuntasektorin on oltava edustettuna.

Hallitus lupaa lisätä tiedotusta energiatehokkuuteen liittyvistä ratkaisuista, tuista ja avustuksista. Tämän tulee tarkoittaa kansallisen energianeuvonnan vakinaistamista.

Energia-avustusten tarveharkinnan lisääntyminen lisää avustuksiin liittyvää työtä. ARA:n, muiden valtion toimijoiden ja kuntien tehtäväjako on otettava tarkasteluun. Avustusten hakeminen ja käsittely tulee tehdä mahdollisimman yksinkertaiseksi ja sähköisiä palveluja tulee kehittää.

Energiaan ja liikenteen polttonesteisiin liittyvät veronkorotukset lisäävät kuntien kustannuksia.

energiainsinööri Kalevi Luoma 0500-824641

SISÄINEN TURVALLISUUS

Turvallisuuden kannalta hallitusohjelmaan sisältyy kolmannen sisäisen turvallisuuden ohjelman laadinta laajasta turvallisuusnäkökulmasta. Tämä vastaa myös Kuntaliiton tavoitteita.

Ohjelman mukaan pelastustoimella tulee olla valmius kansallisten kriisien ja suuronnettomuuksien tehokkaaseen ja laaja-alaiseen johtovastuuseen ja hoitoon, mutta myös nykyistä enemmän ennaltaehkäisyyn. Tämäkin kehityssuunta on kutakuinkin linjassa liiton tavoitteiden kanssa.

Lisäksi ohjelma korostaa sopimuspalokuntajärjestelmän kehittämistä ja viranomaisyhteistyötä. Tämäkin on perusteltua kuntanäkökulmasta. Myös työssä jaksamisen korostaminen ja työurien pidentäminen molemmista päistä vastaa liiton käsitystä pelastustoimen työnantajapolitiikasta.

Liiton näkökulmasta on syytä seurata eräitä hallitusohjelman mainintoja, koska ne voivat aiheuttaa kunnille yllättäviä uusia kustannuksia. Näitä ovat rikosuhripäivystyksen kestävä rahoitusmallin aikaansaaminen, kerjäämisen organisoimisen torjunta, vankilastavapautuvien kuntoutus ja muut toimet sosiaalipäivystyksen kehittäminen ja päihtyneiden säilöönoton ja kuljetuksen järjestäminen.

Lisätietoja:

johtaja Leena Karessuo 050-66738